

Nässjö kommun

Medborgarkontoret.nassjo.se

2020-01-08

1 (32)

Dnr 2019:7304

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Brinellgymnasiet 3 i Nässjö kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Brinellgymnasiet 3 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Brinellgymnasiet 3 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn följer upp och analyserar skolans kunskapsresultat i förhållande till undervisningens genomförande och förutsättningar. Uppföljningen och analysen bör omfatta såväl utbildningen på skolan som det arbetsplatsförlagda lärandet. I detta ingår att identifiera om det finns behov av åtgärder för att säkerställa att alla elever, oavsett könstillhörighet, får samma förutsättningar att lära och utvecklas. Utifrån analysen ska sedan relevanta åtgärder planeras och genomföras.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att lärarna ser till att eleverna med varierade metoder och med regelbundenhet får vara delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen i alla ämnen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att de kartläggningar som genomförs gällande elevers trygghet redovisas så det går att utläsa även eventuella skillnader mellan könen och hur elever upplever tryggheten på den arbetsplatsförlagda tiden. De åtgärder som planeras utifrån kartläggningarna ska möta även de behov som framgår för exempelvis olika klasser, grupper, årskurser eller kön.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn organiserar lärarnas arbete så att de kan samverka i bedömningsarbetet. I detta ingår att rektorn arbetar för att skapa en samsyn bland lärarna i hur de tolkar kunskapskraven.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 7 juli 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och

resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2019:7304) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn till viss del har organiserat lärarnas arbete så att de kan samverka med varandra, men att rektorn inte leder arbetet så att lärarnas samverkan leder till att undervisningen utvecklas. Granskningen visar att skolans arbetssätt är tydliga och tillämpas av lärarna, men att rektorn inte ser till att obehöriga lärare får en planerad introduktion. Granskningen visar också att rektorn inte leder ett systematiskt jämställdhetsarbete. Av granskningen framgår att rektorn inte systematiskt följer upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat, hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen eller hur undervisningen genomförs. Granskningen visar också att den uppföljning som görs inte omfattar elevernas arbetsplatsförlagda lärande. Granskningen visar emellertid att rektorn ändå har en bild av vissa gemensamma utvecklingsbehov för skolenheten, men att rektorn inte planerar och genomför utvecklingsåtgärder för att möta de behov som rektorn har identifierat.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser som myndigheten har gjort under besöket.

Rektorn leder och organiserar till viss del det pedagogiska arbetet. Granskningen visar att rektorn till viss del har skapat en mötesstruktur som innebär att lärarna kan samverka med varandra, men att rektorn inte leder lärarnas gemensamma arbete så att deras samverkan leder till att undervisningen utvecklas. Av inkommen dokumentation och av intervjuer med rektorn och lärare framgår att lärarna har möten enligt ett kalendarium, som innebär att de har arbetslags- eller ämneslagsmöten en gång i veckan. Därutöver finns avsatt tid ytterligare en gång i veckan. Den tiden används sällan, men efterfrågas av lärarna. Lärarna berättar att de i arbetslagen oftast avhandlar elevärenden och planering och i ämneslagen exempelvis delar med sig av metoder eller material. Lärare säger i intervju att de uppmanas till kollegialt samarbete av rektorn, men att de inte har fått några direktiv från rektorn kring vad de ska arbeta med och hur det arbetet ska bedrivas. Det är istället arbetslagsledaren respektive ämnesansvarig som sätter agendan för mötena. Detta bekräftas av rektorn som även säger att hen inte haft tid att sätta sig in i vilka behov som finns. Det framgår även av inkommen dokumentation och av intervjuer med rektorn och lärare att kompetensutvecklingsdagar används till skolövergripande samverkan, mellan alla lärare på de fyra skolenheterna. Vid dessa tillfällen diskuterar lärarna utifrån frågeställningar från skolledningen, kopplade till skolans övergripande mål. Vidare framgår att rektorn träffar arbetslagsledarna en gång i månaden. Enligt lärare består mötena till stor del av information från rektorn men de pratar även om hur arbetslaget arbetar med sina mål och hur arbetet går i arbetslaget.

Lärare säger i intervju att det finns saker i organisationen som försvårar samverkan mellan ämnen, exempelvis att ingen särskild tid är avsatt, att de inte har ett tydligt uppdrag och att lärare undervisar på flera program. Lärare på ett program säger att de samverkar mycket mellan ämnena, både mellan yrkeslärarna och med lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena, exempelvis genom att eleverna får arbeta med engelska fraser och begrepp som behövs i elevernas framtida yrkesliv. Enligt skolans egen enkät anser 68 procent av eleverna på detta program att deras lärare samverkar mellan ämnen för att utbildningen ska bilda en helhet. Detta motsägs dock av att elever säger i intervju att lärarna i deras program inte verkar ha koll på vad eleverna gör i de olika ämnena, vilket resulterar i att eleverna har gått igenom vissa moment flera gånger med olika lärare, medan de inte har gått igenom andra moment alls med någon. Motsvarande siffror för de andra två programmen är 52 respektive 53 procent. Andra lärare ger exempel på att de arbetat med gemensamma uppgifter i svenskämnet och annat ämne. Av intervjuer med lärare och elevhälsa framgår att de

har bilden att lärare och handledarna på det arbetsplatsförlagda lärandet exempelvis genom telefonsamtal och besök. Elevhälsopersonal säger även att i programrådet medverkar både elever och yrkeslärare. Av intervju med elever framgår dock att de inte vet hur lärarna samarbetar med deras handledare.

Granskningen visar att rektorn inte ser till att obehöriga lärare får en planerad introduktion. Rektorn säger i intervju att det finns bra rutiner för nyanställda i allmänhet men att rektorn inte har hunnit följa upp om de används. Vidare säger rektorn att hen inte vet om det är tydligt för lärarna vem som är ansvarig för handledning av de obehöriga lärarna och att hen inte har uttalat vem som ska sätta betyg i de ämnen där obehöriga lärare undervisar. Lärare ger exempel på att ämnesansvarig fått uppdraget att vara mentor men även exempel på att den obehöriga läraren inte fått någon mentor alls. Av intervju med lärarna framgår också att det inte finns några tydliga rutiner för vad en mentor ska göra. Insänd dokumentation visar att skolan endast har ett fåtal obehöriga lärare.

Granskningen visar att skolans arbetssätt är tydliga och tillämpas av lärarna. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att rektorn informerar om och går igenom rutiner och arbetssätt, exempelvis kring rapportering av frånvaro, inrapportering i det digitala verktyget och anmälan till elevhälsan, på arbetsplatsträffarna. Lärare säger att de även hittar all information kring rutiner i kommunens plattform. De säger vidare att de har uppfattningen att personalen är insatta i och följer de rutiner som finns. Rektorn säger att hen uppmärksammar lärare som inte följer de rutiner som finns, vilket även elevhälsan ger exempel på.

Rektorn leder inte ett systematiskt jämställdhetsarbete

Granskningen visar att skolan följer upp elevernas kunskapsresultat ur ett jämställdhetsperspektiv, men att rektorn för övrigt inte leder ett systematiskt jämställdhetsarbete. Lärare säger att de inför uppföljnings- och analysarbetet har frågor om hur betygsresultaten ser ut för kvinnor respektive män och varför det ser ut som det gör, och att de då diskuterar detta. Det framgår emellertid av intervjuer med rektorn och lärare samt av inkommen dokumentation att resultaten från de enkäter som skolan genomför, och som täcker många olika aspekter av undervisningen, trygghet och studiero och elevhälsans arbete, inte redovisas könsuppdelat. Dessa resultat ligger till grund för arbetslagens utvecklingsarbete och därmed också för hela skolans utvecklingsarbete. Lärarna säger vidare att de arbetar med jämställdhetsfrågor när de ingår i ett ämne och att de pratar om sitt eget bemötande mot kvinnor respektive män och om elevers olika förutsättningar beroende på kön. Dessa diskussioner förs på lärarnas initiativ, inte utifrån några direktiv från rektorn, enligt

lärarna. Studie- och yrkesvägledare berättar att studie- och yrkesvägledarna på skolan har fått i uppdrag från rektorn att planera arbetet för hur studie- och yrkesvägledning ska bli hela skolans ansvar, vilket även ska innefatta hur skolan kan arbeta för att motverka att eleverna gör val utifrån typiska könsmönster. Det finns ännu ingen plan för arbetet eller vem som ska göra vad, men studie- och yrkesvägledarna har lagt upp aktiviteter som lärare kan plocka ur i sina respektive ämnen. Rektorn säger att hen inte har följt upp hur SYV-arbetet genomförs eller hur materialet har använts av lärarna.

Rektorns uppföljning och analys av skolenhetens resultat är begränsad

Granskningen visar att rektorn inte systematiskt följer upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat, utan att det arbetet genomförs dels på lärarnivå och dels på övergripande nivå för hela Brinellgymnasiet. Av insänd dokumentation och av intervjuer med rektorn och lärare framgår att skolan har välfungerande former för uppföljning och analys i arbetslagen, men att rektorn inte gör någon sammanställning av uppföljningar eller analyser för de tre program som utgör rektorns skolenhet. Av intervju med lärare framgår att arbetslagens uppföljning omfattar alla ämnen, resultat på nationella prov, föregående års mål samt resultaten av skolans enkät. Lärarna säger att de har ett stort underlag att utgå från, och att kunskapsresultaten är könsuppdelade. Analysarbetet handlar, enligt lärarna, om att de identifierar ämnen och klasser som sticker ut. Enligt rektorn är tanken att rektorn ska titta på arbetslagens analyser och fylla på och koppla till de faktorer som inte ligger på arbetslagens nivå. Insänd information visar också att rektorn har kommenterat arbetslagens analys med några rader inom varje område. Rektorn säger att hen har en bild av gemensamma utvecklingsbehov inom skolenheten, men att dessa slutsatser inte dokumenteras. Istället sammanställs de olika arbetslagens kvalitetsarbeten till en övergripande rapport för hela Brinellgymnasiet. Rektorn säger att hen har identifierat att resultaten i matematik är låga på alla program. Vidare säger rektorn att hen har sett att män har lägre resultat än kvinnor och att arbetslagen i sina analyser nöjer sig med att förklara det med mäns lägre motivation, vilket rektorn anser att man behöver diskutera vidare. Lärarna säger att rektorn har kommit ut i ämneslaget och diskuterat uppföljningarna med lärarna, men att de saknar återkoppling från rektorn kring utvecklingsarbetet.

Rektorn följer inte systematiskt upp undervisningens genomförande

Granskningen visar även att rektorn inte systematiskt följer upp hur undervisningen genomförs men att hen ändå har en bild av undervisningens styrkor och svagheter i olika ämnen och hos olika lärare. Av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsa framgår att rektorn inte har observerat undervisningen och att hen inte har gett någon annan i uppdrag att observera eller kartlägga kvaliteten i undervisningen. Enligt

elevhälsan är rektorn dock lyhörd och skaffar sig en bild av undervisningen på elevplaneringskonferenser, genom arbetslagen och på APT. Rektorn och lärare säger vidare att rektorn följer arbetslagens arbete på arbetslagsledarmötena. Av intervju med rektorn framgår att hen ser att det finns stora skillnader mellan arbetslagen både vad gäller elevsyn och samsyn. Det finns lärare som är förändringsbenägna, positiva och öppna för förslag. De arbetar mer elevnära och med ett bra bemötande, men behöver, enligt rektorn, arbeta mer med strukturen på sina lektioner. Sedan finns det en grupp lärare som är mindre flexibla. Rektorn säger att lärare har uttryckt att de vill att rektorn uttalar tydliga instruktioner och förväntningar och det har hen försökt göra. Rektorn säger även att hen ser ett behov av att arbeta med ett specialpedagogiskt perspektiv inom kollegialt lärande samt med språkutvecklande undervisning för att möta behov hos nyanlända elever som börjar på nationella program.

Granskningen visar också att den uppföljning som görs i arbetslagen inte omfattar elevernas arbetsplatsförlagda lärande. Av insänd dokumentation framgår att det inte finns några frågor till eleverna om det arbetsplatsförlagda lärandet i den enkät som ligger till grund för arbetslagens uppföljning. Rektorn säger i intervju att en förstelärare har haft som utvecklingsuppdrag att skapa dokumentation kring det arbetsplatsförlagda lärandet, exempelvis vilka moment som ingår i det arbetsplatsförlagda lärande, vad som ska bedömas och hur återkopplingen ska gå till. Modellen är, enligt rektorn, att trepartssamtal ska genomföras. Rektorn säger att hen trodde att det fungerade och tog för givet att det fanns rutiner, men att hen inte har sett dem. Lärare säger att de gör besök på APL-platserna och för samtal med handledarna.

Granskningen visar också att rektorn inte följer upp hur lärarna arbetar med att integrera värdegrundsuppdraget i undervisningen. Rektorn säger att hen har bilden av att lärarna arbetar med värdegrunden men på olika sätt i de olika arbetslagen utifrån elevernas behov, men att hen inte vet hur arbetet bedrivs. Av inkommen dokumentation framgår att två av de tre arbetslagen har som utvecklingsområde att fortsätta med skolans gemensamma värdegrundsarbete. Lärare säger dock i intervjun att det inte är tydligt hur de ska arbeta med värdegrunden och att för närvarande inte har något explicit uppdrag från rektorn om vad som ska ingå och vad som ska prioriteras.

Rektorn genomför inte utvecklingsåtgärder som möter de behov som finns på skolenheten

Granskningen visar att rektorn inte planerar och genomför utvecklingsåtgärder för att möta de behov som rektorn har identifierat. Av insänd information och av intervju med rektorn framgår att rektorn inte utifrån en analys av skolans samlade resultat, undervisningens kvalitet och lärares förutsättningar fattar beslut om nödvändiga utvecklingsåtgärder. Rektorn säger att det istället finns gemensamma mål som gäller hela Brinellgymnasiet och att de områden som skolan arbetar med i personalgrupperna är gemensamma för alla rektorsområden, och grundar sig i vad ledningsgruppen valt ut från arbetslagens kvalitetsrapporter. Rektorn säger vidare att eftersom lärarna undervisar även i de andra rektorsområdena är det svårt att se var rektorns uppdrag börjar och slutar. Då blir den övergripande kvalitetsredovisningen för hela Brinellgymnasiet viktigare. Eftersom det finns en begränsad tid för utvecklingsarbetet, måste skolan och rektorn prioritera, säger rektorn. Elevhälsan säger att de gör insatser för de elever som hanteras inom elevhälsan men inte utifrån en kartläggning av undervisningen. De säger att de inte har varit med och planerat åtgärder eller insatser för att utveckla undervisningen utifrån analyser av kopplingen mellan undervisningens arbetssätt och betygsutfall. Lärare säger att rektorn inte styr vilka mål som arbetslagen och ämneslag väljer att arbeta med.

Granskningen visar dock att rektorn följer upp resursfördelningen löpande och gör justeringar utifrån behov som uppkommer på skolan. Av inkommen dokumentation och intervju med rektorn framkommer att resursfördelningen inför läsåret var gjort då rektorn tillträdde. Enligt rektorn finns det ganska lite resurser att fördela men hen försöker hitta möjligheter där behoven finns. Rektorn ger som exempel att hen har satt in en speciallärare i ett ämne för att dels stötta eleverna, och dels ge råd om hur läraren kan utveckla undervisningen. Enligt rektorn är det emellertid en svårighet att elevhälsans resurser fördelas centralt av elevhälsochefen, utifrån anmälningar från de lokala elevhälsomötena som hålls på varje skolenhet. Det innebär, enligt rektorn att behoven på en skolenhet, för att öka likvärdigheten, ställs i förhållande till alla behov på hela Brinellgymnasiet. Elevhälsan säger att på de lokala elevhälsoteamsmötena lyfts alla elever med stödbehov och personella resurser omfördelas. Sådana insatser följs upp löpande inom EHT tillsammans med rektorerna.

Granskningen visar att rektorn på Brinellgymnasiet 3 behöver utveckla arbetet inom flera av ovanstående områden. Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behöver inledas med att rektorn utifrån en analys av skolans samlade resultat planerar och genomför relevanta utvecklingsåtgärder. Detta utvecklingsområde beskrivs närmare nedan under *Identifierat utvecklingsområde*.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn följer upp och analyserar skolans kunskapsresultat i förhållande till undervisningens genomförande och förutsättningar. Uppföljningen och analysen bör omfatta såväl utbildningen på skolan som det arbetsplatsförlagda lärandet. I detta ingår att identifiera om det finns behov av åtgärder för att säkerställa att alla elever, oavsett könstillhörighet, får samma förutsättningar att lära och utvecklas. Utifrån analysen ska sedan relevanta åtgärder planeras och genomföras.

Granskningen visar att rektorn inte bedriver ett utvecklingsarbete som omfattar hela skolenheten. Enligt 4 kap. 4 § skollagen ska planering, uppföljning och utveckling av utbildningen genomföras på skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet genomförs. Sammantaget visar intervjuer och dokumentation att även om rektorn har en viss bild av styrkor och utvecklingsbehov på skolenheten så genomför rektorn inte systematiska uppföljningar eller analyser av skolenhetens samlade resultat. Rektorn ställer inte heller resultaten i relation till undervisningens kvalitet, hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen och de förutsättningar som lärarna har. Det framgår även av granskningen att skolans arbetslag har etablerade och väl fungerande former för att följa upp, analysera och utveckla utbildningen för sina elever, men att lärarna lämnas ensamma i detta arbete. Det framgår slutligen att rektorn inte heller har planerat några åtgärder som möter de behov som rektorn har identifierat. Det innebär att de utvecklingsinsatser som planerats i arbetslagen endast är sådana som ryms inom de mandat som arbetslagen har. Behov som finns i flera arbetslag eller som kräver beslut av rektorn kan därför inte genomföras. Enligt 4 kap. 6 § skollagen ska det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras. Av insänd dokumentation och intervjuer framgår att det inte finns något dokumenterat utvecklingsarbete på skolenhetsnivå, utan endast för respektive arbetslag.

Enligt Skolverkets Allmänna råd för kvalitetsarbete ska resultaten följas upp och analyseras i förhållande till de nationella målen, det vill säga att måluppfyllelsen samt

vilka förutsättningar som kan påverka resultaten ska bedömas¹. Rektorn bör sammanställa skolenhetens resultat och se till att det finns underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måluppfyllelsen samt se till att det utöver uppföljningen genomförs utvärderingar av särskilt identifierade områden inom skolenheten. För rektorn är det viktigt att analysera orsaken till skillnader i måluppfyllelse mellan olika grupper och klasser eller mellan olika ämnen och målområden i läroplanerna. Analys innebär att undersöka olika delar av ett underlag och komma fram till ett tydligt resultat som sammanställer delarna till en helhet. Analysens mål är att på ett trovärdigt sätt bedöma kvaliteten i förhållande till de nationella målen, men också att identifiera faktorer som har påverkat måluppfyllelsen och som kan vara utgångspunkt för utvecklingsarbetet.²

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar former och metoder för att systematiskt och brett följa upp och analysera kunskapsresultat i förhållande till undervisningens genomförande, hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen och de förutsättningar som getts läraren. Detta kan ske genom strukturerade lektionsobservationer av rektorn eller av någon som rektorn utser, eller med hjälp av strukturerade samtal med lärare utifrån undervisningens planering och utfall. Med utfall menas här de kunskapsresultat som uppnås och hur övriga läroplansmål uppfylls. Uppföljningen och analysen behöver omfatta hela utbildningen, både den undervisning som bedrivs i skolan och den arbetsplatsförlagda utbildningen. Uppföljningen och analysen bör i sin helhet fokusera på att hitta förklaringar till kunskapsresultaten, som även omfattar undervisningens genomförande och förutsättningar. Rektorn behöver sedan planera och genomföra utvecklingsinsatser som möter de behov som analyserna visar. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla huvudmannens ansvar för att anpassa rutiner och former för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete till skolenheternas förutsättningar och utvecklingsbehov.

¹ Skolverket (2015): Allmänna råd med kommentarer. Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet, s. 13

² Skolverket (2015): Allmänna råd med kommentarer. Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet, s. 26, 27, och 47

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen (2010:2039)

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter,

Gymnasieskolans uppdrag, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas

ansvar och inflytande, 3 Examensmål för alla nationella program, 4

Gymnasiegemensamma ämnen

Lgr 11, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den övergripande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att undervisningen huvudsakligen är strukturerad och i många ämnen varierad, men att alla lärare inte tydliggör syftet med det aktuella lektionsinnehållet för eleverna. Det framgår även att eleverna inte vet vilka mål de arbetar mot på den arbetsplatsförlagda utbildningen. Granskningen visar även att huvuddelen av lärarna ger eleverna stöd och hjälp så att de kan klara av sitt skolarbete och att lärarna arbetar för att anpassa undervisningen utifrån elevernas behov. Av granskningen framgår vidare att delar av undervisningen har inslag som stärker elevernas motivation att lära. Granskningen visar att undervisningen i vissa ämnen ger eleverna möjlighet att reflektera kring vad de lärt sig. Däremot visar granskningen att eleverna inte med regelbundenhet får delta i planering och utvärdering av undervisningen.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser som myndigheten har gjort under besöket.

Undervisningen är huvudsakligen strukturerad och varierad

Granskningen visar att lärarna strukturerar undervisningen så att eleverna vet vad de ska göra men att alla lärare inte tydliggör syftet med det aktuella lektionsinnehållet för eleverna. Av intervjuer med lärare och elever och av observationer framgår att de flesta lärare skriver upp information om vad eleverna ska göra på tavlan. Enligt lärarna har de senaste studiedagarna handlat mycket om hur man startar upp och avslutar lektioner. Lärare säger att de har pratat om att det är bra att ha en struktur för lektionerna som innefattar en tydlig början och ett tydligt slut, men att det inte finns

ett visst sätt som alla lärare gör detta på. På knappt hälften av lektionerna har läraren förberett instruktioner på tavlan. Informationen består av lektionens start- och sluttid samt vilka moment eleverna ska arbeta med och hur de ska göra det. På alla lektioner ger läraren muntliga instruktioner om lektionens innehåll och vad eleverna ska göra på lektionen.

Enligt både lärare och elever går alla lärare igenom målen i början av en kurs eller ett nytt moment. Kunskapskraven finns även på skolans digitala plattform. I de praktiska ämnena får eleverna planeringar av vissa lärare, där det står vad man behöver göra för att nå kunskapskraven, säger elever och i teoretiska ämnen får de ofta en matris med kunskapskraven. Flera lärare säger att de arbetar mycket med att muntligt förklara för eleverna under tiden som kursen pågår och kopplar då målen till de olika momenten, vilket även är elevernas bild. Lärarna säger att de ibland skriver målen för lektionen på tavlan, men att det kan vara svårt att få eleverna att förstå syftet med ett visst moment. Enligt eleverna är det stor skillnad mellan hur olika lärare tydliggör varför eleverna ska arbeta med något eller vad de olika kvalitetskriterierna innebär, medan de lärare som intervjuats säger att de försöker synliggöra detta. Eleverna säger emellertid att de i de flesta ämnena vet vad som krävs av dem. Det är inte så tydligt i de praktiska ämnena vad som skiljer mellan de olika betygsnivåerna, säger några elever, men när de lämnar in praktiska uppgifter som exempelvis en håruppsättning och får återkoppling förstår de.

Elever säger att de inte har några tydliga mål eller vet vilka delar av kursen som ska genomföras på det arbetsplatsförlagda lärandet. Alla elever gör helt olika saker på sin arbetsplatsförlagda tid, några får bara gå och städa och någon elev säger att det känns som ett jobb. Elever säger även att de har trott att det arbetsplatsförlagda lärandet ska vara som att jobba på en salong för att se hur det blir sedan. Intervjuade elever säger att de inte vet hur de bedöms på det arbetsplatsförlagda lärandet, att arbetsplatsförlagt lärande är "en sak" och skolan en annan.

Granskningen visar att undervisningen i flera ämnen är varierad men att det också finns ämnen där eleverna får arbeta på samma sätt större delen av undervisningen. Lärarna säger att de tänker på att variera arbetssätten, exempelvis diskussioner och filmklipp, och att varva teori och praktik. Språklärare säger att de utgår från grundtanken att få med tala-läsa-skriva-lyssna på varje lektion, vilket ger en variation. Lärare berättar även att de arbetar med temaområden i år 1 och 2, och då blir det en variation. Elever på två program säger att de har ganska många lektioner där de får arbeta på olika sätt, och ger exemplen speed dating, diskussionsövningar, grupparbete och föreläsning av läraren. På ett program säger eleverna att deras lärare i teoretiska ämnen är väldigt fyrkantiga och inte hittar några alternativa sätt att lära ut. I de

ämnena består lektionerna, enligt elever, mest av att eleverna sitter och skriver. Matematik, på alla program, ser alltid likadant ut, med en genomgång och enskilt arbete, säger alla intervjuade elever. Nästan alla observerade lektioner består av olika delmoment som innebär att eleverna får arbeta på olika sätt. En lektion av de observerade lektionerna består av enskilt arbete, där eleverna arbetar på samma sätt hela lektionen. På de flesta av de observerade lektionerna handlar de olika delmomenten om samma sak.

Elevernas får i de flesta ämnen stöd att klara skolarbetet

Granskningen visar att en majoritet av lärarna arbetar för att ge eleverna stöd och hjälp så att de kan klara av sitt skolarbete. Lärare säger att deras möjlighet att ge stöd till alla elever är olika från grupp till grupp, och att de inte alltid hinner ge hjälp till alla. För att möta elevernas behov ger lärare som exempel att de håller genomgångar på en ganska genomsnittlig nivå, men kanske förklarar begrepp extra tydligt och att de följer upp hur det går för de elever som har svårt för ämnet, efter hand under kursen. En lärare säger att hen erbjuder individuella tider dels för elever som behöver stöd, dels för elever som behöver större utmaningar. I övrigt berättar lärarna att de anpassar stödet genom hur återkopplingen ges som är olika beroende på elevens kunskapsnivå. Enligt intervjuade elever är lärarna bra på att kontrollera att eleverna hänger med. Eleverna säger emellertid att lärarna är olika bra på att hjälpa dem. De lärare som är bra på det, vilket enligt eleverna är den största delen av lärarna, är positivt inställda och förklarar på olika sätt tills man förstår. I de praktiska ämnena visar lärarna hur man ska göra. De lärare som eleverna tycker hjälper dem på ett mindre bra sätt förklarar likadant flera gånger, förklarar för fort, har dåligt tålamod och blir irriterade när elever frågar. Vidare säger elever att man kan räcka upp handen under genomgången om man inte förstår, men att det kan kännas jobbigt för man vill inte visa för andra elever att man inte kan. Några elever säger att det inte är alltid som de vågar fråga eller be läraren om hjälp.

Att eleverna överlag får stöd av läraren i sitt skolarbete styrks av de uppföljningar som skolan gör. I skolans egen enkät svarar mellan 80 och 91 procent av eleverna att lärarna hjälper dem i skolarbetet om de behöver det. På frågan om eleverna får det stöd de behöver är skillnaden större mellan programmen. Inom ett program ger 60 procent av eleverna ett positivt svar medan motsvarande siffra är drygt 80 procent på de övriga två programmen. På de observerade lektionerna syns flera exempel på hur lärare håller en kort genomgång och repeterar bärande begrepp mellan olika moment eller går igenom ett moment i taget genom att visa rörelserna. Andra lärare ger konkret stöd till eleverna genom att förklara begrepp, knyta an till elevernas erfarenheter eller hänvisa till förklaringsfilmer på internet. På de flesta av de

observerade lektionerna rör sig läraren runt i klassrummet och ger hjälp till både elever som ber om det och till de som inte gör det. Flertalet lärare ger stöd genom att ställa frågor till eleverna, be elever förklara hur de tänkt, repetera uppgifter, fråga hur eleverna tänker och förklara varför eleverna ska göra som de gör. I de fall elever inte deltar i aktiviteten pratar lärarna med eleverna, uppmanar dem att delta och ställer frågor till eleverna om hur de tänker kring ämnet.

Undervisningen innehåller till viss del inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation

Granskningen visar att delar av undervisningen har inslag som stärker elevernas motivation att lära. Elever från ett program säger att lärarna inte gör så mycket för att motivera eleverna, medan elever från de andra programmen ger en annan bild. De senare säger att lärarna är bra på att fånga upp om någon tröttnar och att lärarna peppar eleverna. Elever säger även att deras lärare motiverar eleverna genom att visa på det som eleverna klarat bra och ge tips om hur de kan utvecklas. Dessa lärare är engagerade och vill lära ut och tappar inte tålamodet, enligt elever. I intervju säger lärare att de arbetar för att motivera eleverna exempelvis genom att visa att de själva tycker att det är intressant eller genom att utgå från varför eleverna behöver kunna vissa saker, exempelvis inom det kommande yrket. Vidare säger lärare att de arbetar för att ge elever individuellt beröm, uppmuntra även små framgångar, se eleverna, hälsa och vara nyfikna på eleverna. En lärare säger att de har pratat om kamratrespons på mentorstiden, som en del i att stärka motivationen. På några lektioner kopplar läraren lektionsinnehållet till elevernas vardag, det kommande yrkeslivet eller till studentfirandet eller använder en aktuell händelse som utgångspunkt för elevernas samtal. Det finns exempel på lärare som uppmuntrar varje moment som eleverna gör rätt, uttrycker att eleverna kan klara uppgifterna eller eleverna att lita på sin egen bedömning och testa olika alternativ. På alla observerade lektioner ger lärare beröm till eleverna, både enskilt och riktat till hela klassen, exempelvis genom att säga bra, bra jobbat, ni har kommit igång bra!

Lärare arbetar för att anpassa undervisningen utifrån eleverna

Granskningen visar att lärarna arbetar för att anpassa undervisningen utifrån elevernas behov. Lärarna säger dock att de inte alltid tycker att de kan ge de elever som har lätt för ett ämne tillräckligt stöd att utvecklas så långt som möjligt. Lärare säger att de måste tänka till utifrån vilka elever som ingår i gruppen och att det är svårt, eftersom det kan vara mycket stora skillnader mellan elevers kunskapsnivåer. Lärare säger att de exempelvis arbetar med samma moment i olika grupper men anpassar tempo och uppgifter eller att de har mer fokus på olika delar av innehållet

beroende på elevernas behov. Enligt lärare får de planera undervisningen utifrån flera nivåer, för att möta både elever som arbetar självständig och elever som behöver mer stöd, exempelvis genom att använda inläst text. Därutöver handlar det om att ändra sättet att ge stöd, beroende på elev, säger lärare. Lärare säger att de inte alltid hinner anpassa undervisningen för alla elever, och att det beror mycket på gruppen. Flera lärare säger att de lägger mest energi på de elever som har svårt för ämnet, och säger att en elev som får betyget B hade kanske nått A med samma stöd som de kunskapsmässigt svagare eleverna får. När lärare blir tillfrågade om hur de anpassar material utifrån elevernas kunskapsnivå säger de att läroboken i matematik är uppbyggd med olika svårighetsnivåer, men att det annars nog mest är examinationerna som är utformade så att de erbjuder olika svårighetsgrad. Även eleverna säger att i de flesta ämnen arbetar alla elever med samma uppgifter, men att om man har lätt för ett ämne kan man få extrauppgifter, som kan vara lättare eller svårare. Eleverna säger att de tycker att undervisningen generellt är lagom svår. I de praktiska ämnena kan man få en svårare uppgift om man tycker att det är lätt, exempelvis få göra en svårare håruppsättning. Majoriteten av de observerade lektionerna bekräftar att lektionerna utgår från en gemensam nivå men att det finns möjlighet att välja svårare nivåer, exempelvis genom att välja alternativa rörelser eller styra inriktning och djup i en gruppdiskussion.

Undervisningen ger eleverna vissa möjligheter att reflektera över sitt eget lärande

Granskningen visar att undervisningen i några ämnen ger eleverna möjlighet att reflektera kring vad de lärt sig. Lärare ger i intervju exempel på att de låter elever reflektera kring om de har nått lektionens mål eller vad det beror på att ett arbetsområde inte fungerat som planerat. Inom ett program får eleverna alltid redovisa arbetsprocessen muntligt, säger lärare, och då ingår frågeställningar kring hur eleverna har gjort, vad de kunde ha gjort bättre och vad de har lärt sig. Lärare säger dock att eleverna ofta vet hur de lär sig bäst, och att det inte är något de får prova på lektionerna, medan en lärare säger att hen arbetar med studieteknik i år 1, inom sitt ämne. Flera elever säger dock att de inte får reflektera över vad de lärt sig eller hur de lär sig. I de teoretiska ämnena gör alla på samma sätt och det känns inte som att det finns så många olika sätt att göra uppgifterna på, säger elever. I praktiska ämnen vill lärarna däremot gärna att elever provar olika sätt att genomföra en övning, och de uppmuntrar till det, säger elever. De säger även att lärarna ibland frågar hur elever gjorde övningen och ger tips om hur det kan göras bättre. Vidare säger eleverna att lärarna i yrkesämnena vill att eleverna ska presentera ett förslag på hur de tänkt och inte bara fråga hur de ska göra. Elever säger att de har försökt prata med några lärare om att elever lär sig på olika sätt men att lärarna inte har lyssnat, utan sagt att det de planerat är viktigt.

Elevernas inflytande över undervisningen är begränsat

Granskningen visar att eleverna inte med regelbundenhet får delta i planering och utvärdering av undervisningen. Av intervju med lärare och elever framgår att den vanligaste formen för att ge elever inflytande är att lärare presenterar arbetsmomentet för eleverna och frågar hur eleverna vill arbeta med det aktuella innehållet eller om eleverna tycker att lärarens planering är bra. Lärare ger som exempel att eleverna får välja fördjupning eller rösta utifrån givna alternativ. Enligt eleverna handlar inflytandet om att de får tycka till om vilken film de ska se, datum för prov och ibland vilken ordning de ska arbeta med olika moment. Elever på ett program säger också att de får ha stort inflytande över hur de ska redovisa sina kunskaper. Någon lärare uttrycker att hen vill att eleverna ska vara med och lägga upp lektionerna och ge återkoppling så att läraren kan förändra efter deras behov, medan en annan lärare säger att hen styr jättemycket, att hen har planeringen klar för hela året, men att eleverna kan få välja "småsaker" på lektionerna. Lärare säger även att i de längre kurserna kan eleverna välja mycket, medan vissa kurser är så korta att det inte går. Enligt skolans elevenkät anser drygt hälften av eleverna på två av programmen att deras lärare planerar kurserna tillsammans med dem. På det tredje programmet är det tre fjärdedelar av eleverna som gett ett positivt svar på samma fråga. Resultaten är högre än vid föregående mätning.

Av intervjuer med lärare och elever framgår att eleverna ibland får utvärdera undervisningen. Elever säger att de inte får utvärdera undervisningen i alla ämnen. För några lärare får eleverna utvärdera i slutet av terminen eller kursen, för andra lärare efter ett färdigt moment eller efter en lektion. Eleverna säger också att vissa lärare aldrig låter de utvärdera undervisningen. Lärare säger att de kan följa upp hur en enskild lektion var genom exit tickets. De utvärderingar som görs används, enligt lärare, av lärarna inför nästa planering. Rektorn har inte gett några direktiv om att elevernas ska få utvärdera undervisningen, utan det är helt upp till lärarna om man gör utvärderingar eller inte, säger lärarna. Elever säger dock att de flesta lärare känner av om undervisningen går bra eller inte, och kan fråga eleverna under kursens gång om det inte går bra. Det händer, enligt elever, vid enstaka tillfällen att lärare ändrar arbetssätt under ett arbetsområde utifrån elevernas reaktioner. Exempelvis har matematikläraren i en klass börjat med mer pedagogiska genomgångar, med tydliga presentationer, efter det första provet. I skolans egen enkät varierar elevernas svar på frågorna om lärare låter eleverna utvärdera kurserna och om elevernas synpunkter på arbetet i skolan tas tillvara på ett bra sätt. På ett program ger 8 av 10 elever positiva svar på båda frågorna, medan det på övriga två program varierar mellan 4 och 6 elever av 10 som håller med om påståendena.

Eftersom granskningen visar att undervisningens kvalitet varierar mellan olika program ser Skolinspektionen att det finns aspekter som behöver utvecklas inom flera av de granskade områdena. Skolinspektionen bedömer dock att ett utvecklingsarbete behöver inledas med att utveckla elevers möjligheter till inflytande över undervisningen. Detta utvecklingsområde beskrivs närmare nedan under Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att lärarna ser till att eleverna med varierade metoder och med regelbundenhet får vara delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen i alla ämnen.

Granskningen visar att alla lärare inte systematiskt låter eleverna vara delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen. Sammantaget visar intervjuer med elever att deras möjlighet till delaktighet i planeringen av undervisningen är beroende av lärare. Intervjuer visar också att eleverna inte regelbundet får utvärdera olika aspekter av undervisningen.

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. Enligt läroplanen ska lärare utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sitt lärande. Lärarna ska ansvara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Vidare ska lärarna planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.³ Av läroplanen framgår också att rektorn har ett särskilt utpekad ansvar för att se till att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas⁴. Vidare ska, enligt läroplanen, undervisningen

³ Förordning (SKOLF5 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy11) kap. 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

⁴ Lgy11 kap. 2 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

bedrivs i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta ett personligt ansvar⁵.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn och lärarna inledningsvis gemensamt diskuterar vilka områden eleverna kan ha inflytande över och inte. Rektorn kan med fördel använda sig av Skolverkets kompetensutvecklingsstöd inför och vid sådana diskussioner. Utvecklingsmodulen ger även lärare verktyg att använda i sin egen undervisning⁶. Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka att det faktum att eleverna har inflytande över undervisningen inte innebär detsamma som att det är de som fattar besluten. Det är läraren som har ansvaret för att undervisningen behandlar allt som står i kurs- och ämnesplanerna.

Vidare bör rektorn, eller den som rektorn utser, inventera hur olika lärare arbetar med inflytandefrågor i sina klassrum samt organisera det vidare arbetet så att lärare kan ta del av hur andra lärare gör och sen prova nya metoder och arbetssätt i sin egen undervisning. Skolinspektionen menar att ett sådant utvecklingsarbete bör organiseras över program- och ämnesgränserna. Det är också viktigt att rektorn förvissar sig om att elevernas inflytande i undervisningen blir verkligt, påtagligt och äkta eftersom det annars riskerar att påverka elevernas tilltro till demokrati negativt. Slutligen bör rektorn utveckla former och rutiner för att följa upp lärarnas arbete och också hur eleverna uppfattar sina möjligheter till inflytande i olika lärares undervisning. En sådan uppföljning bör inkluderas i skolans systematiska kvalitetsarbete. Rektorn behöver i sin analys av resultaten särskilt uppmärksamma om det finns skillnader i elevernas upplevelse av delaktighet och inflytande kopplat till kön men också till program och årskurser.

⁵ Lgy11 kap. 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter

⁶ Skolverkets lärportal. Modulen Delaktighet och inflytande i undervisningen.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/delaktighet-inflytande-och-likabehandling>

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Den övergripande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att lärarna arbetar medvetet med att främja och upprätthålla studiero i undervisningen och att arbetet leder till att elever över lag har god studiero. Granskningen visar emellertid att det inte pågår något arbete för att skapa gemensamma förhållningssätt i arbetet med studiero där också eleverna involveras. Granskningen visar vidare att skolan genomför flera generella främjande och förebyggande insatser för att eleverna ska vara trygga. Det framgår även att skolan genomför kartläggningar av elevers trygghet och vidtar vissa åtgärder för att möta de behov som resultaten visar. Granskningen visar emellertid att resultaten av enkäterna inte går att analysera ur ett jämställdhetsperspektiv och att de åtgärder som genomförs är övergripande och generella och inte anpassade utifrån behov i enskilda klasser eller elevgrupper.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser som myndigheten har gjort under besöket.

Skolan saknar ett samlat arbete med att skapa studiero

Granskningen visar att lärarna arbetar medvetet i sina arbetslag med att främja och upprätthålla studiero, men att det inte pågår något arbete för att skapa gemensamma förhållningssätt i arbetet med studiero där också eleverna involveras. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att lärarna för diskussioner om studiero i sina arbetslag och att de där diskuterar strategier för att förbättra studieron där det behövs. Gemensam lektionsstruktur i vissa klasser eller fast placering i klassrummen är exempel på strategier som lärarna har genomfört utifrån behov som de har sett. Av inkommen dokumentation och intervjuer med rektorn och lärare framgår att det varit särskilt stora problem med studiero i en av skolans klasser. Där har skolan gjort stora

insatser och även tagit hjälp av kommunövergripande stöd. Vilket har gett effekt. Även elever i den klassen säger att det är bättre nu.

Enligt lärare och elevhälsopersonalen pågår det inte något samlat gemensamt arbete, under rektorns ledning, för att skapa och upprätthålla studiero och det finns inte någon särskild avsatt tid för sådana diskussioner. Enligt elevhälsopersonalen har de samtal med lärare kring studiero när lärare ber elevhälsopersonal komma till ämnes- eller arbetslaget. Lärarna är överens om att de har olika toleransnivå mellan arbetslagen. Vidare berättar lärare att studiero är ett av skolans värdeord, att man har arbetat systematiskt med värdeorden tidigare, men inte under det här läsåret. Några elever säger att de har pratat i klasserna om hur man ska vara mot varandra, medan andra elever säger att de inte har fört sådana diskussioner eftersom det inte behövs. Några elever säger att deras lärare är väldigt måna om att inkludera alla elever i sådana diskussioner, medan andra elever säger att deras lärare aldrig pratar med dem om bemötande.

Av intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att ordningsreglerna tas fram av skolledningen och eleverna får sedan prata om dem på klassråden och ge förslag på regler som de vill lägga till eller ta bort. Både elevhälsopersonal och lärare säger att det pågår en diskussion kring regler om mobiltelefonanvändning. De säger att vissa lärare samlar in mobilerna men att det inte finns någon gemensam överenskommelse om det. Rektorn säger att det skulle vara bra att föra en sådan diskussion över hela skolan och säger att det som diskuteras på arbetslagsmötena skulle behöva komma vidare till hen så att hen kan lyfta det till ledningsgruppen för att sprida över hela skolan.

Granskningen visar att elever och personal anser att studieron varierar men generellt sett är god. Av intervju med elevhälsa, lärare och elever framgår att de anser att elever har studiero över lag, men att studieron främst beror på vilken lärare det är som undervisar men även i viss mån på vilken klass det handlar om. Elevhälsopersonalen säger att studieron är beroende av lärares förmåga till ledarskap och att det finns både lärare som har ett gott ledarskap och de som är mindre tydliga ledare. Flera lärare säger att det sällan händer att det uppstår en stökig situation i klassrummet och att det, om det ändå händer, räcker att de säger till. Andelen elever som anser att de har studiero har enligt skolans egen enkät ökat sedan föregående mätning, men visar också att på två av programmen är det fortfarande 3 av 10 elever som svarar att de inte har studiero medan alla elever på det tredje programmet tycker att de har studiero.

Skolans analys av hur elever upplever tryggheten på skolan är otillräcklig

Granskningen visar att skolan genomför kartläggningar av elevers trygghet och vidtar vissa åtgärder för att möta de behov som svaren visar. Av intervjuer med rektorn, lärare, elevhälsa och elever framgår att skolan kartlägger elevers trygghet genom frågor i den skolenkät som genomförs två gånger om året i alla årskurser. Lärarna berättar att utvecklingsledaren sammanställde och presenterade resultaten från vårenkäten för all personal i juni, och därefter fick lärarna frågor att diskutera och försöka besvara. Enligt rektorn är det en styrd struktur som är bra. Arbetslagen har sedan i uppgift att planera åtgärder. Lärarna säger att de då väljer de områden som sticker ut i enkätsvaren, inom området trygghet och studiero. Lärare säger att de även har diskuterat svaren med eleverna och bitt eleverna specificera exempelvis vilka platser som kan vara otrygga. Även eleverna säger att de har fått ta del av resultaten. Ett resultat av sådana diskussioner är, enligt lärare, att elever på vissa program känner sig mer trygga i sina egna lokaler men mer otrygga i de gemensamma lokalerna. Utifrån dessa diskussioner har man genomfört förändringar, exempelvis av möblering, vilket har gett effekt. Ett annat exempel som lärare ger är att elever på ett program känt sig otrygga på väg till matsalen och att någon lärare då har gått med dem. Information om hur eleverna upplever tryggheten kan enligt lärare även komma fram i elevhälsomöten. Förutom enkätundersökningarna har skolan även genomfört fokusgruppsintervjuer med ett antal elever och lärare. Intervjuerna hölls av skolledningen och kommunens konflikthanterare och handlade bland annat om trygghet och otrygga platser. Resultaten redovisades för alla personal i aulan.

Granskningen visar emellertid att resultaten av enkäterna inte redovisas könsuppdelat och inte omfattar elevernas arbetsplatsförlagda lärande. Det framgår också att de åtgärder som genomförs för att öka tryggheten är övergripande och generella och inte anpassade utifrån behov i enskilda klasser eller grupper av elever. Av intervju med rektorn framgår att alla elever inte har besvarat enkäterna och att resultaten inte är könsuppdelade. Elevhälsopersonalen säger att de inte har deltagit i någon grupp som har tittat på resultaten och vilka behov av åtgärder som fanns. En personal från elevhälsan säger att de insatser som elevhälsan genomför inte grundar sig i enkätresultaten men att hen tycker att det borde vara så och att hen önskar att elevhälsan fick analysera resultaten. Av insänd dokumentation framgår att det inte finns några frågor om elevernas arbetsplatsförlagda lärande i skolenkäten. Av samma dokumentation framgår också att för elever som tillhör två av skolans arbetslag finns endast generella åtgärder planerade, exempelvis att arbeta med miljön i skolans matsal, genomföra gruppstärkande och förebyggande aktiviteter och fortsatt kuratorstöd. Ett av arbetslagen beskriver att aktiviteter exempelvis i form av samtal, som ska genomföras i alla klasser.

Granskningen visar att skolan genomför flera generella främjande insatser för att eleverna ska vara trygga. Rektorn säger att personalen arbetar mycket med relationsskapande, vilket även elevhälsan framhåller, och att rektorn ofta har påtalat, i arbetsplatsträffar och samtal med lärare, att all personal ska ha goda relationer till eleverna. Lärare säger att lärarna gemensamt på hela Brinellgymnasiet har pratat om hur man ska hantera konflikter och incidenter på ett likartat sätt. Exempelvis har konflikthanterare från kommunen hållit föreläsningar flera gånger, kartlagt konfliktsituationer och även arbetat i vissa klasser. Lärare säger också att skolledningen för hela Brinellgymnasiet försöker få till ett arbete, men att det faller när rektorer byts ut.

Av samtliga intervjuer framgår att skolan har vidtagit praktiska åtgärder för att öka tryggheten. Exempel är att förse eleverna med passerkort och att hålla vissa ingångar låsta. Av insänd dokumentation och intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att matsalen har varit ett problematiskt område. Elevhälsan säger att skolan har byggt bort sådant som var problematiskt genom att skapa en liten tyst matsal, sätta upp mellanväggar i matsalen och avsätta vissa bord med fasta platser för elever med särskilda behov av trygghet och förutsägbarhet. Enligt elevhälsopersonalen är matsalen inte otrygg längre.

Av intervjuer med elevhälsa, lärare och rektorn framgår vidare att skolan har tre anställda vuxna som finns i korridorerna. Enligt elevhälsan är deras främsta uppgift att se till att elever som har svårt att komma in på lektioner går in i klassrummen. Av intervju med elever framgår att de inte vet vilken funktion de tre anställda vuxna har. Eleverna kallar dem i intervju för ordningsvakter eller väktare. Vidare framgår att det finns en skolpastor som eleverna kan vända sig till när de behöver någon att prata och flera elever säger att de gör det. Eleverna säger att de inte vet vilka insatser som görs på skolan för att öka tryggheten eller varför vissa insatser görs, och att lärarna inte alltid pratar med dem om incidenter som sker på skolan. Flera elever som intervjuas säger att de inte känner sig otrygga och att det inte finns några otrygga plats på skolan, medan några elever säger att det beror på vilken lokal de är i. Någon elev ger exempel på lärare som ser till att elever samarbetar över programgränserna i gemensamma kurser, men i övrigt säger eleverna att skolan inte har några aktiviteter för att eleverna ska lära känna varandra mellan programmen. Skolans egen enkät visar att på två av programmen svarar 9 av 10 elever att de känner sig trygga på skolan, medan det på ett program är 8 av 10 elever som ger positiva svar på frågan. Detta resultat är lägre än vid föregående mätning.

Rektorn och elevhälsan berättar att skolan har påbörjat ett förebyggande arbete för att eleverna ska tränas i att reflektera kring hur de känner sig själva och hur de

reagerar i olika situationer. Mentorerna och elevhälsopersonal har fått utbildning och ska arbeta med alla elever i år 1 under vårterminen 2020. Andra främjande åtgärder som elevhälsan beskriver är att kuratorer träffar alla elever i grupp under termin 1, för att prata om relationer, respekt, mobbning eller kränkningar och att man har överlämningskonferenser och möjlighet till besök före skolstart för elever som har behov av det. Elevhälsan lyfter även Alfa-gruppen, en särskild undervisningsgrupp för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, som ett sätt att skapa trygghet för de elever som har svårt att känna sig trygga i skolan. De säger emellertid att de inte har något gemensamt främjande arbete tillsammans med lärarna pågående just nu.

Skolinspektionen bedömer därför att arbetet med att tillförsäkra alla elever en trygg miljö behöver förstärkas. Detta utvecklingsområde beskrivs närmare nedan under Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att de kartläggningar som genomförs gällande elevers trygghet redovisas så det går att utläsa även eventuella skillnader mellan könen och hur elever upplever tryggheten på den arbetsplatsförlagda tiden. De åtgärder som planeras utifrån kartläggningarna ska möta även de behov som framgår för exempelvis olika klasser, grupper, årskurser eller kön.

Granskningen visar att Brinellgymnasiet på flera sätt arbetar för att främja elevers trygghet. Det framgår emellertid att flera av de insatser som genomförs på skolan är av övergripande och generell karaktär. Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Eftersom granskningen visar att skolan inte får information om exempelvis hur kvinnor respektive män upplever tryggheten eller hur tryggheten är inom elevers arbetsplatsförlagda tid, finns det risk för att de åtgärder som planeras inte möter de behov som finns bland eleverna.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att kartläggningar av elevers trygghet omfattar alla delar av utbildningen, såväl i skolan som inom den arbetsplatsförlagda lärotiden. Rektorn behöver även skapa möjlighet att utläsa resultat av kartläggningarna fördelade på kön. Skolan behöver sedan vidta ändamålsenliga och behovsriktade åtgärder kopplade till elevernas upplevelse av trygghet. För att åtgärder ska vara ändamålsenliga och behovsriktade kan de inte endast bestå av övergripande och generella insatser utan behöver även omfatta insatser för

exempelvis enskilda klasser eller elevgrupper, om det är sådana behov som visas i resultaten av kartläggningarna.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 25a § skollagen

8 kap. 2-3 och 3f §§ gymnasieförordningen

Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Granskningen visar att rektorn inte analyserar eventuella skillnader i betyg i olika klasser, ämnen eller program. Granskningen visar även att rektorn inte leder lärarnas arbete så att de har förutsättningar att göra likvärdiga bedömningar och kvalitetssäkra sina betyg.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser som myndigheten har gjort under besöket.

Rektorn följer inte upp och analyserar lärarnas betygssättning

Granskningen visar att rektorn inte analyserar eventuella skillnader i betyg i olika klasser, ämnen eller program. Rektorn säger i intervju att hen inte har tittat på betygen utifrån syftet att identifiera om något ämne eller någon lärare avviker. Rektorn säger också att hen inte har jämfört betyg med nationella prov, mer än att hen har tittat på viss statistik som hen fått från utvecklingsledaren. Vidare säger rektorn att hen inte diskuterat med lärare utifrån deras betygssättning. Rektorn ger emellertid exempel på att hen har uppmärksammat att en lärare gjort bedömningar i den digitala plattformen, på ett sätt som rektorn reagerade på. Rektorn förde då samtal med den aktuella läraren och har även vidtagit åtgärder för att stötta läraren i såväl undervisning som bedömning.

Lärare i ett ämne säger att ämneslaget har efterfrågat resultat från de nationella ämnesproven för att kunna göra jämförelser med betyg, men att de inte har fått dem. I ett annat ämne har lärarna jämfört och sett att det skiljer lite mellan resultaten på de nationella ämnesproven och betygen. Enligt lärarna har detta lett till ett utvecklingsområde i ämneslaget. Rektorn pratar sällan eller aldrig med lärarna om

deras bedömningar, säger alla lärare som intervjuats. Det har, enligt dem, aldrig hänt att rektorn lyft upp avvikelser i betyg i syfte att bedöma likvärdigheten i lärares bedömningar.

Rektorn ger inte lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina betyg

Granskningen visar att rektorn inte ger lärarna förutsättningar att göra likvärdiga bedömningar och kvalitetssäkra sina betyg. Lärare säger att de har samtal i ämneslagen kring tolkning av kunskapskraven och att rektorn ibland är med. Rektorn leder emellertid inte något arbete med att skapa samsyn kring hur kunskapskraven ska tolkas, säger såväl rektorn som alla intervjuade lärare. Enligt intervjuade lärare har de inga organiserade samtal exempelvis kring elevers olika lösningar av uppgifter för att hitta gemensamma nivåer för bedömningen. Lärare säger även att alla lärare fyller i bedömningsnivåer på den digitala plattformen men man pratar inte om hur de olika nivåerna ska tolkas. Enligt rektorn måste det finnas ett pågående samtal om bedömning, och det gör det inte. Det finns ingen avsatt tid eller något uppdrag från rektorn för detta, utan det är upp till lärarna att ta initiativ till sådana samtal, säger rektorn.

Av insänd dokumentation och intervjuer med lärare och rektorn framgår att lärarna gör alla bedömningar av elevers kunskaper inom kursen i yrkesämnena, även vad gäller de delar som gäller det arbetsplatsförlagda lärandet, men att lärarna samråder med handledarna kring vad eleverna har lärt sig. Av intervjuerna framgår emellertid att det inte finns tydliga former för hur elevernas kursmål förmedlas till de arbetsplatser där de har sin praktik eller hur deras lärande dokumenteras.

Rektorn ser inte till att lärare använder olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar

Av intervju med rektorn och lärare framgår att lärarna inte genomför någon formell sambedömning utöver de nationella ämnesproven, utan att de informellt tar hjälp av varandra och bedömer varandras elevtexter, vilket främst görs när man som lärare är osäker på sin bedömning. Lärare i frisörämnet säger emellertid att de sambedömer elevernas praktiska uppgifter exempelvis genom att lärarna byter dockhuvuden med varandra. En lärare ger även exempel på att ett ämneslag ibland arbetar med kunskapskraven, för att diskutera sig fram till en samsyn kring exempelvis vad som är en komplex rörelse. Läraren säger att de har filmat elevers rörelser och diskuterat utifrån det.

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att efter de nationella ämnesproven genomförts har lärarna organiserad sambedömning och rättning. Lärare säger att de

har avsatta rättningsdagar och att de exempelvis lyssnar på varandras elever i muntliga moment, diskuterar texter och rättar anonymiserade prov. Enligt lärare sambedömer de prov som väger mellan exempelvis betygen E och F eller A och B, medan de andra proven inte sambedöms i samma utsträckning. Rektorn säger att för närvarande genomförs nationella prov endast i de avslutande kurserna men att man har planerat att genomföra fler sådana prov, eftersom lärarna ser vinster med diskussioner kring proven.

Skolinspektionen bedömer att det finns ett utvecklingsbehov inom samtliga granskade aspekter, men att rektorn bör prioritera arbetet med att utveckla lärares samverkan och samsyn kring bedömningsfrågor. Detta utvecklingsområde beskrivs närmare nedan under Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn organiserar lärarnas arbete så att de kan samverka i bedömningsarbetet. I detta ingår att rektorn arbetar för att skapa en samsyn bland lärarna i hur de tolkar kunskapskraven.

Granskningen visar att rektorn inte har skapat en tydlig organisation för lärares samverkan kring samrättning och sambedömning och att rektorn inte leder lärarna i arbetet med att skapa en samsyn kring bedömningar av elevers kunskaper. Sammantaget visar intervjuer att det är ovanligt att lärare på skolan arbetar med samrättning och sambedömning på ett organiserat sätt. Den samverkan som finns sker spontant och på lärares eget initiativ.

Enligt 1 kap. 9 § skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas. Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar. Av läroplanen framgår att läraren utifrån de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs allsidigt ska utvärdera

varje elevs kunskaper.⁷ För att lärare ska kunna uppfylla sitt ansvar i dessa delar behöver de ha god insikt i vad styrdokumentet säger för att kunna göra professionella bedömningar. Att lärare har samsyn kring de kunskaper som är väsentliga i ett ämne är en utgångspunkt för ämnesdidaktiskt välgrundade val. Lärare kan utveckla en sådan samsyn genom att läsa och tolka kunskapskraven. Sådana diskussioner kan föras på ett mer allmänt plan men det kan även vara värdefullt att fördjupa den genom att diskutera ett visst ämne eller en viss undervisningsmetod.⁸ När det gäller arbetsplatsförlagt lärande är det viktigt att det finns en samsyn kring hur lärarens roll, som är den som ska betygssätta elevens prestation på arbetsplatsen, ska vara.⁹

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn ser till att lärarna får möjlighet att på ett systematiskt och strukturerat sätt samverka i bedömningsarbetet. Mot bakgrund av att sambedömning är av stor betydelse för att nå en ökad likvärdighet då det bidrar till en gemensam syn på vad som ska bedömas, kan rektorn förslagsvis avsätta tid för lärare att utforma ändamålsenliga bedömningssituationer samt diskutera bedömning av elevprestationer i förhållande till olika kunskapsnivåer.¹⁰ För att ge skolorna ytterligare stöd har Skolverket tagit fram bedömningsstöd som lärare bör använda sig av, även om de inte är obligatoriska. Bedömningsstöden är en metod för skolan att se till att bedömningarna håller en likvärdig nivå.¹¹ För att kunna följa och utveckla arbetet rekommenderar Skolinspektionen att rektorn deltar kontinuerligt i möten då lärare diskuterar bedömning. Vidare kan rektorn ge tydliga instruktioner till samtalsledare, alternativt ge i uppdrag till förstelärare att skapa tydliga

⁷ Lgy11, kap. 2 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg

⁸ Skolverket (2018). Betyg och betygssättning. Skolverkets Allmänna råd med kommentarer. Stockholm: Skolverkets publikationsservice

⁹ Skolverket (2018) *Planera, genomföra och följ upp arbetsplatsförlagt lärande – en lathund som stöd för att skaffa nya glasögon*

¹⁰ Skolverket (2018). Betyg och betygssättning. Skolverkets Allmänna råd med kommentarer. Stockholm: Skolverkets publikationsservice, s. 22-23.)

¹¹ Se www.skolverket.se och flikarna "Undervisning" – "Gymnasieskolan" – "Bedömning i gymnasieskolan". Det finns stöd i ämnena biologi, engelska, fysik, historia, idrott och hälsa, kemi, matematik, moderna språk, samhällskunskap, svenska/svenska som andraspråk och yrkesämnen. I vissa fall handlar det om prov som lärare kan använda och i andra handlar det om reflektionsfrågor som lärare i sitt arbetslag kan diskutera.

mötesstrukturer för sambedomningstillfällena, och sedan följa upp det arbete som sker.

På Skolinspektionens vägnar

X Mats Lundqvist

Enhetschef
Signerat av: Mats Lundqvist

X Kerstin Martinsson

Föredragande
Signerat av: Kerstin Martinsson

I handläggningen av ärendet har även utredare Maria Lundström medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 26 och den 27 november 2019. Besöket genomfördes av Kerstin Martinsson och Maria Lundström.

Brinellgymnasiet 3 är en av skolenheter på Brinellgymnasiet. Skolenheten har samhällsprogram, hantverksprogram (stylist och frisör), estetiskt program och introduktionsprogram. På skolenheten går totalt 159 elever, varav tre elever på introduktionsprogram. Enheten leds av en rektor. Elevhälsan är gemensam för alla skolenheter på Brinellgymnasiet och leds av en elevhälsochef. I ledningsgruppen finns, förutom rektorer och elevhälsochef, även administrativ chef, chef för flerspråkighet, utvecklingsledare och gymnasiechef.